

Ajalehes Sakala 1892 ilmunud teade Krimmi eestlaste väljarändamise kohta Taga-Kaukaasiasse. Krimm: Kuntaugan. Taga-Kaukaasia: Abhaasia: Salme. Ebaõnnestunud Kuntaugani mõisatehingus osalenud eestlaste väljarändamine Kaukaasiasse ja tagasitulek Krimmi. Taga-Kaukaasia rasked olud, malaria. Digiteeris Andres Aule, kirjaviis muutmata.

Sakala (nr. 41), 7. oktoober 1892, lk. 2

Krimmist kirjutatakse „St. Pet. Z.le” sealsete Eesti väljarändajate üle: „Aegamööda pööravad Eestlased, endised Kuntaugani omanikud, kes kewadel Kaukasusesse väljarändasiwad, sealt Krimmi poolsaarele jälle tagasi. Et nad sealt seda mitte leidnud ei ole, mis nad otsima läksiwad, paistab juba warsi nende näost wälja, sest need on üsna kahwatanud, õige ära lõppenud ja on selgeste näha, et Malaria tõbi neid raskeste kurnanud on. Ja tõeste, nagu nad ise jutustawad, on nad enamiste kõik seda haigust põdenud ja juba oma seal oleku esimesel kuul selles Pontuse ranna äärses meelitawas ilusas Mustamere maakonna harimatas nurgas. Pikalise otsimise järele oliwad nad wiimaks seitsme aasta eest Harjumaalt wäljarändanud Eestlaste asutusesse „Salme” küllasse elama jäänud, sest et nende püidmised, kroonu käest üht neile tähendanud maatükki uue asutuse tarwis saada, ilma kasuta jäiwad. „Salme” küla asutajad püidisiwad uusi juurde tulijaid oma küla suurenduseks saada; mõned oliwad koguni walmis oma majasi ja kohte uutele 150 kuni 200 rubla eest ära andma, et need warsi omale korrapäralise kodu leiaksiwad. Mõnedel läks ka sellel wiisi tõesti korda, oma pisikesi kohte ära müia, aga mitte sellel mõttel, et Krimlastele elama asumist Kaukasias kergitada, waid et ise sellel wiisil Kaukasiast minema peaseda, mis nad ka warsi tegiwad. Juuli ja Augusti kuu palawaga hakkas aga tähendatud asujaid Malaria tõbi piinama, iseäranis uusi, nii et nende küla nagu haigemaja wälja nägi. Kes Krimlastest weel kuidagi wiisi sai, lahkus Malaria maakonnast ja pööris Krimmi tagasi. Ütlemata rõõmsal meelel oliwad nad meie lõune poolsaarelt lahkunud — kus mõned nende seas ka weel koguni nii meeletumad oliwad, et ütlesiwad, nad tahta wõõrsil ennem kerjata kui tagasi tulla — koguni alandlikult ja kurwalt ning rõhutult otsisiwad nad meie lagendikud jälle üles. Õnnetumad inimesed on oma kergemeele läbi endid ja oma elukorda täieste ära häwitanud. Mis nad Kuntaugani äpardusel weel wähegi omale üle jätta oliwad stuunud, seda on nende kergemeelne, arwamata wäljarändamine nüüd uueste ära neelanud. Inimene piab tõeste seda lõikama, mis ta külwanud on, uskugu ta seda ehk mitte.”